Turvallisuuskomitea
Säkerhetskommittén
The Security Committee

Lausunto

9.2.2026

VN/4812/2026
VN/4812/2026-PLM-1

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto Valtioneuvoston selonteosta sisäisestä turvallisuudesta (VNS 6/2025 vp)

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Turvallisuuskomitean sihteeristöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston selonteosta sisäisestä turvallisuudesta (VNS 6/2025 vp). Turvallisuuskomitean sihteeristö esittää lausuntonaan seuraavaa:

Turvallisuuskomitean sihteeristö pitää valtioneuvoston selontekoa sisäisen turvallisuuden vahvistamisesta tärkeänä ja ajankohtaisena linjauksena, joka tukee koko yhteiskunnan kriisinkestävyyttä. Selonteko konkretisoi kokonaisturvallisuuden viitekehystä sisäisen turvallisuuden osalta (rikollisuuden torjunta, rajaturvallisuus, kyber ja tiedustelu, kriittinen infrastruktuuri, väestönsuojelu). Turvallisuuskomitean sihteeristö pitää erittäin tärkeänä, että valtioneuvostossa laadittavat selonteot ja strategiat perustuvat yhteiseen laajaan turvallisuuskäsitykseen, Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa määritettyyn kokonaisturvallisuuden toimintamalliin. Viranomaispanotteinen selonteko osoittaa selkeästi, että turvallisuuden edistäminen edellyttää laaja-alaista yhteistyötä eri hallinnonalojen välillä. Selonteon vahvuuksia ovat yksityiskohtainen uhkakuva ja valmiuksien kehittämistarpeiden kuvaus, vaikka omistajuus, aikataulutus, taloudellinen realismi ja lakimuutosten vaikutustenarviointi edellyttävät lisätäsmennyksiä.

Turvallisuuskomitean sihteeristön näkökulmasta Valtioneuvoston selonteko VNS 6/2025 vp on pääosin linjassa Yhteiskunnan turvallisuusstrategian (YTS 2025) kanssa ja vahvistaa sen toimeenpanoa. Tosin sisäisen turvallisuuden toimenpiteitä ja tulevaa mittaristoa ei suoraan ankkuroida Yhteiskunnan turvallisuusstrategian strategisiin tehtäviin, mikä olisi ohjausasiakirjojen yhteentoimivuuden kannalta kannatettavaa.

Sihteeristö pitää tärkeänä, että selonteko vahvistaa viranomaisten (poliisi, Rajavartiolaitos, Tulli, Suojelupoliisi, pelastustoimi, Hätäkeskuslaitos) kykyä ehkäistä ja torjua rikollisuutta, hybridiuhkia ja kriisejä sekä painottaa henkisen kriisinkestävyyden merkitystä. Selonteko konkretisoi rikollisuuden torjunnan ja esitutkinnan kehittämistä, vahvistaa rajaturvallisuuden ja maahantulon hallintaa, kehittää tiedustelutoimivaltuuksien ja kyberkyvykkyyksien kehittämistä, vahvistaa kriittisen infrastruktuurin suojausta sekä kehittää väestönsuojelua ja varautumista.

Selonteko tarkastelee varautumis- ja vastetoimintaa erityisesti viranomaisten suorituskyvyn ja toimivaltuuksien näkökulmasta. Tämä on toisaalta luontevaa, mutta kokonaisturvallisuus edellyttää kaikkien toimijoiden yhteistoimintaa. Selonteon vaikuttavuus olisi parempi, jos selonteko tunnistaisi viranomaisten lisäksi myös laajemmin muiden toimijoiden roolit. Vaikka elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten roolien lakisääteinen määrittely on tässä kontekstissa muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta vaikeaa, olisi toimijoiden kokonaisvaltaisempi huomioiminen silti kannatettavaa. Yleisluonteiset roolit eivät tue osallistumista, osallistamista ja yhteistoimintaa. Demokratia vahvistuu, kun osallistumisen rakenteet ovat selkeät ja pysyvät. Esimerkiksi kansallinen kyberturvallisuus, kyberuhkien torjunta ja kriittisen infrastruktuurin suojaaminen rakentuvat merkittäviltä osin viranomaisten ja

Postiosoite **Postadress** **Postal Address**	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
Turvallisuuskomitea PL 31 00131 Helsinki	Eteläinen Makasiinikatu 8 Helsinki	0295 16001 +358 295 16001	09 160 88244 +358 9 160 88244	turvallisuuskomitea@gov.fi www.turvallisuuskomitea.fi

yksityisen sektorin väliselle yhteistyölle erilaisissa luottamusverkostoissa sekä yksityisen sektorin osaamiselle. Yksilöt ja yhteisöt eivät ole vain suojattavia kohteita vaan myös aktiivisia turvallisuustoimijoita.

Selonteko tunnistaa useita digitalisaatioon liittyviä ilmiöitä, kuten informaatiovaikuttamisen ja tekoälyn, mutta teknologisen kehityksen ja yhteiskunnallisten vaikutusten järjestelmällinen sisällyttäminen kehittämistarpeisiin jää osin toteutumatta. Tästä esimerkkinä on maalittaminen, jonka toimintamallit ja tavoitteet jäävät epäselviksi. Sisäisen turvallisuuden selontekoa toimeenpantaessa on hyvä varmistaa linjakkuus opetus- ja kulttuuriministeriön johdolla päivitettävään Digikompassiin, joka annetaan selontekona eduskunnalle keväällä 2026. Informaatiovaikuttamisen torjunnassa keskeisiä ovat kansalaisten ja median tietoisuuden vahvistaminen, mediakasvatus ja medialukutaito.

VNS 6/2025 vp:n tarkentamiin sisäisen turvallisuuden painopisteisteisiin kuuluvat mm. nuoriso- ja jengirikollisuuden ennaltaehkäisy. Selonteko viittaa poikkihallinnolliseen yhteistyöhön ja Ankkuritoimintaan. Valtioneuvostossa on tehty viimeisten vuosien aikana merkittäviä ohjelmia ja periaatepäätöksiä, jotka tähtäävät juuri ennaltaehkäisevään lapsi- ja nuorisotyöhön. Sosiaali- ja terveysministeriössä on tehty useita lasten ja nuorten hyvinvointiin tähtääviä toimenpiteitä, joista mainittakoon Valtioneuvoston periaatepäätös kansallisen lapsistrategian toimeenpanosuunnitelma (STM/2024/64). Oikeusministeriö on lisännyt lasten ja nuorten osallistumismahdollisuuksia demokratiaan muun muassa kansalaispaneelien avulla. Opetus- ja kulttuuriministeriön johdolla laadittu valtakunnallinen nuorisotyön ja politiikan ohjelma (VANUPO 2024–2027) pyrkii vahvistamaan nuorten hyvinvointia monialaisin toimin ja tiivistää hyvinvointityön poikkihallinnollista johtamista. VANUPO on sovitettu yhteen Oikeusministeriön johtaman nuoriso ja jengirikollisuuden ehkäisemisen toimenpideohjelman kanssa. Katujengirikollisuuden yhteydet huono-osaisuuteen, työttömyyteen ja koulunkäyntivaikeuksiin on tunnistettu ja huomioitu. Turvallisuuskomitean sihteeristö pitää perusteltuna, että selonteon jatkotoimien valmistelussa huomioidaan näiden ohjelmien synergia ja vahvistetaan koordinaatiota.

Nato- ja EU-resilienssikytkökset tunnistetaan selonteossa, mutta kansalliset toimet Nato- ja EU-resilienssivaatimusten täyttämiseksi eivät vielä hahmotu systemaattisesti. Koska vaatimukset ovat kansallisesti osin jäsentymättömiä, selonteon toimeenpanossa on varmistettava, että kokonaisuus tukee Yhteiskunnan turvallisuusstrategian toteutumista ja että raportointi sisältyy yhteiskunnan turvallisuusraporttiin.

Selonteko muodostaa ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon sekä puolustusselonteon kanssa kolmiosaisen kokonaisuuden. Ulko- ja turvallisuuspoliittisen sekä puolustusselonteon seurannasta vastaa yhteinen parlamentaarinen seurantaryhmä. Kokonaisuuden johdonmukaisuuden ja seurantarakenteiden selkeyden vuoksi olisi perusteltua, että sama seurantaryhmä vastaisi myös sisäisen turvallisuuden selonteon seurannasta. Tämä olisi erityisen hyödyllistä kehitettäessä viranomaisten välistä yhteistyötä toimivaltuuksiin liittyvien lainsäädäntömuutosten, tilannekuvan muodostamisen ja viestinvaihtojärjestelmien osalta. Yhteinen seurantaryhmä tehostaisi vaikutustenarviointia ja selkeyttäisi perusoikeus- ja tietosuojavaikutusten kokonaiskuvaa.

Sisäisen turvallisuuden selonteko sivuaa useita politiikkasektoreita. Siksi on välttämätöntä, että sen toimeenpanon valmistelussa huomioidaan valtioneuvoston muut selonteot ja ohjausasiakirjat, jotta tavoitteiden seuranta ja yhteensopivuus voidaan varmistaa hallinnonaloja ylittävästi

Pääsihteeri Petteri Korvala

Erityisasiantuntija Mirva Ojala

Liitteet -

Jakelu Eduskunnan hallintovaliokunta

Tiedoksi

VN/4812/2026-PLM-1

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Ojala Mirva 91360030R	Korvala Petteri 91314913B
2026-02-09	2026-02-09